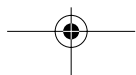
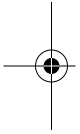
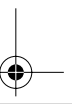
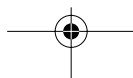
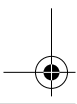
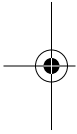
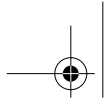
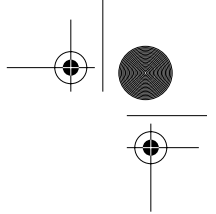

Kjønnforskning

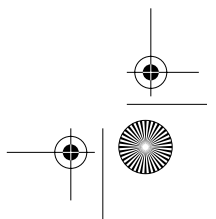
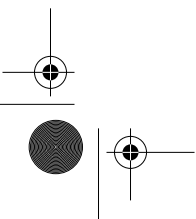
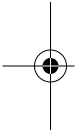

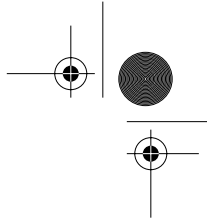
Jørgen Lorentzen og Wencke Mühleisen (red.)

Kjønnforskning

En grunnbok

UNIVERSITETSFORLAGET

© Universitetsforlaget 2006

ISBN-13: 978-82-15-00769-4

ISBN-10: 82-15-00769-4

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med rettighetshaverne er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

Henvelseler om denne utgivelsen kan rettes til:

Universitetsforlaget AS

Postboks 508 Sentrum

0105 Oslo

www.universitetsforlaget.no

Redaktørene har mottatt støtte fra Det faglitterære fond.

Boken er utgitt med støtte fra Lærebokutvalget for høyere utdanning.

Omslag: Blæst, Stian Hole

Omslagsfoto: Bettmann/Corbis/Scanpix

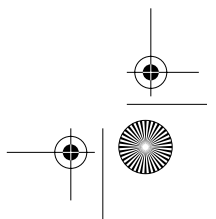
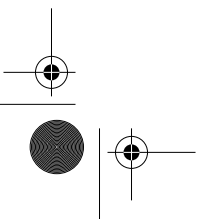
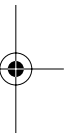
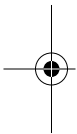
Bildet viser brødrene Mosconi i pardans, ca. 1900.

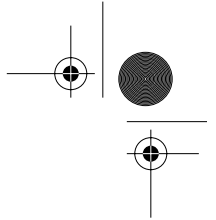
Sats: Rusaanes Bokproduksjon AS

Trykk og innbinding: AIT Otta As

Boken er satt med: Sabon 10/13

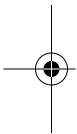
Papir: Artic Matt 90 g

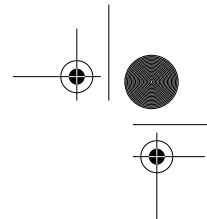

INNHold

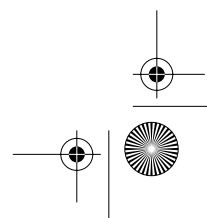
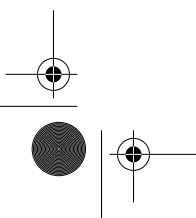
Forord	11
INNLEDNING	13
Hva er kjønnforskning?	15
Kritisk kjønnforskning	17
Bruksanvisning	19
DEL I FORSTÅELSER AV KJØNN	21
Kapittel 1.1 Biologi	23
Hjernen	26
Hormoner	27
Sosiobiologien	29
Avslutning	31
Kapittel 1.2 Etnografiske fortellinger om kjønn	32
Utdannelse til valg	33
Kampen for mannlighet	36
Kjønnlikestilling på Tahiti?	37
Et tredje kjønn?	39
Kapittel 1.3 Humanvitenskapelig kjønnforskning	42
Hvordan forstå hva kjønn er?	42
Fra ettkjønnmodell til tokjønnmodell	43
Rettighetskamp	46
Synliggjøringsprosjektet	47
Kvinnen som den Andre	49
Poststrukturalismen	51
Dekonstruksjon av dikotomier	53
Foucault og undertrykkelseshypotesen	54
Judith Butler: Performativitet og estetikk	56

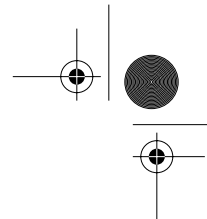

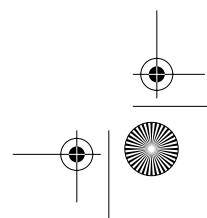
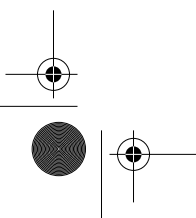
6 Innhold

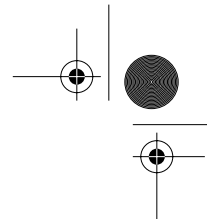
Hva er en kvinnelig erfaring?	59
Dilemmaer i humanistisk kjønnforskning.	60
Kapittel 1.4 Samfunnsvitenskapenes forståelser av kjønn	63
Fra kjønnsroller til konstruksjoner av kjønn	63
Kjønnsroller og strukturell undertrykking	65
Patriarkatteori og marxisme: Praksis, undertrykking og frigjøring	67
Å gjøre kjønn: Samhandling, praksis og subjektivitet	70
Kjønn som konstruksjon – sentrale retninger i dagens kjønnforskning	72
Kapittel 1.5 Feministisk vitenskapskritikk og feministisk vitenskapsteori	77
Skjevheter i vitenskapen	78
Objektivitet + nøytralitet = vitenskap?	80
Oppdagelseskontekst og begrunnelseskontekst	81
Positivism	83
Feministisk kritikk – et oppgjør med positivism og dikotomier	84
Feministisk empirisme	86
Feministisk standpunktteori	87
Feministisk postmodernisme	89
«Situerte kunnskaper» – mot en feministisk objektivitet	92
DEL 2 KJØNNFORSKNINGENS HISTORIE	93
Kapittel 2.1 Kvinneforskning	95
Innledning	95
Fremvekst og fagkritikk.	96
Kvinnerens erfaringer	98
Internasjonal inspirasjon	99
Ut av det lukkede rommet	101
Juss og juks	103
Tre feministiske maktforståelser	105
Kapittel 2.2 Fra kvinneforskning til kvinne- og kjønnforskning	108
Likestilling og forskning	108
Institusjonalisering	110
Synliggjøring	111
Kvinnekultur og kvinnelitteratur	113
Elendighet og verdighet	115
Aktør, rasjonalitet og identitet	116
Diskurs og erfaring	117
Avslutning	119

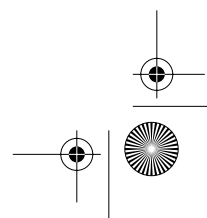
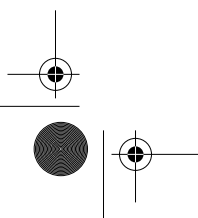
Kapittel 2.3	Forskning på menn og maskuliniteter	121
Den tidlige forskningen på menn		122
Menn og maskuliniteter		125
Umannlighet		128
Mannsforskningens områder		131
Nyere nordisk mannsforskning		133
Kapittel 2.4	Homo- og queerforskning	136
Innledning		136
Fremveksten av homoforskningen		137
Homoforskning og kjønn		138
Fremveksten av queerforskningen		139
Queerforskning og kjønn		140
Problematisering og synliggjøring av heteroseksualiteten som norm		143
Kritikk av majoritet–minoritet-modellen		145
Heteronormativitet og «queering»		146
Avslutning		148
DEL 3	NEDSLAGSFELT	151
Kapittel 3.1	Kjønn og identitet	153
Kjønnsidentiteter og kjønnets subjektivitet		153
Identitet		155
Subjekt		157
Hvor er subjektet?		159
Indre og ytre verden		162
Hvor er kjønnets?		163
Kjønnsidentiteter og kjønnets subjektivitet i bevegelse		166
Kapittel 3.2	Kjønn og familie	169
Tre hovedfokus		169
Kjønnsarbeidsdeling og moderne likestillingsidealer		170
Senmoderne familier og nye fedre		172
Hvis Per heter Kari eller Kari heter Per		174
Avslutning		175
Kapittel 3.3	Kjønn og arbeid	177
Det norske paradokset		179
Rutineyrkenes konstruksjoner av kjønn		181
Serviceyrkenes konstruksjoner av kjønn		182
Informasjonsyrkenes konstruksjoner av kjønn		183

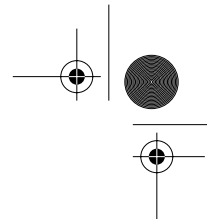

8 Innhold

Kapittel 3.4 Kjønn og politikk	185
Kvotering og kontrovers: Rettferdighet, kompetanse og kjønn . . .	185
Lovregulert forskjellsbehandling	186
Den internasjonale kvoteringsdebatten	188
Rettferdighet, kompetanse og kjønn	190
Debatter om rettferdighet	191
Debatter om kompetanse.	192
Debatter om kjønn	194
Avslutning	196
Kapittel 3.5 Kjønn og helse	198
Medisinske forestillinger om fakta og objektivitet	198
«Legene møter disse pasientene som mennesker	200
Andronormativitet og biologiske kjønnsforskjeller	202
Via kjønnsmyndighet mot grunnlagsspørsmål	204
Postmoderne feministisk teori og medisin	205
Kapittel 3.6 Kjønn og vold	207
Voldsomme relasjoner. Kjønnspektiver på vold i parforhold . .	207
Kvinnemishandling eller partnervold?	208
Feministisk voldsforskning	209
«Kjønnsnøytral» voldsforskning	211
Nyere forskning: Et differensiert voldsbegrep	212
Den viktige konteksten	213
Avsluttende betraktninger	216
Kapittel 3.7 Kjønn og etnisitet	218
Styrer etnisk identitet kjønnsidentitet?	218
Menn fra etniske minoriteter	222
Avslutning	225
Kapittel 3.8 Kjønn og historie	227
Å få en kilde til å snakke	227
Brev til en syerske	228
Hvem skal vi tro på?	232
Regelen – og unntaket som bekrefter den	234
Solidaritet som kjønnskontrakt	236
Kapittel 3.9 Kjønn og estetikk	239
Modernismens kjønn.	241
Modernisme versus realisme	243
Rom og blikk	246

Kapittel 3.10 Kjønn og teknologi	249
Teknologi og maskulinitet	250
Konstruksjoner av teknologi, fag og kjønn	252
Cyberfeminisme	254
Kapittel 3.11 Kjønn og seksualitet	256
Mellom lyst og regulering	256
Mangfold og normering	258
Familieverdier og seksuell likestilling	261
Dobbeltmoral	261
Avslutning	263
Kapittel 3.12 Kjønn, sex og medier	264
Medienes feminisering	265
Medienes intimisering	267
Medienes seksualisering	268
Den seksuelle offentlighet	269
Forskjellen mellom seksualisering og pornografi	270
Seksualitet som livsstil	272
Avslutning	273
AVSLUTNING	275
Kjønn et får hvile	277
Doing gender	278
Undoing gender	279
En ny sosial mobilitet	281
Spillvegning og spill-lyst	282
En ny en- eller flerkjønnsmode ll	283
Litteratur	286
Bidrag sytere	307
Stikkord	310

